

A „Tűz és Jég dala” bankvilága

Keszler Zoltán

Budapesti Metropolitan Egyetem, Pénzügy és számvitel alapszak

sikesz22@gmail.com

Absztrakt: A következő sorokban a Tűz és jég dala világát, azon belül pedig a bankokat mutatom be, amelyek fontos részei a történetnek. A fantázia világon kívül a mi történelmünkben is megtalálhatóak hasonló, vagy nagyon is azonos események, illetve összefüggések, amelyek még a mai társadalmunkban is fellelhetők.

Kulcsszavak: Vasbank, Rogare Bank, Trónok harca, Medici Bank

1. A tűz és jég dala világa

Ezt a fantázia világot George R.R. Martin író és forgatókönyvíró hozta létre. Alapjait képzik a világszerte összegyűjtött történelmi, kulturális és szociológiai ismeretek. A világhírűvé válását a nagy létszámban eladott könyveknek és a fantáziavilágról alkotott sorozatnak köszönhetette, amelyet Trónok harca néven filmesítettek meg.

A tűz és jég dala világában négy nagy kontinens található: Westeros, Essos, Sothoryos és Ulthos. A történetek jelentős része Westeros és Essos földrészén zajlanak, amely térségekben a társadalmi berendezkedés feudális keretek között működik. A két kontinens között elterülő Keskeny tenger mentén pedig létrejött két bank, amelyek meghatározták a történelem menetét.

1. ábra: Tűz és jég dala világa

Forrás: saját gyűjtés

2. Az idő számítása

Essos délnyugati részén volt a történet szerint a civilizáció központja, amelyet a legfejlettebb állami rendszer irányított, a valyriai birodalom. Innen eredt minden tudomány, a kultúra központjának színtere volt. A gazdasági fejlettsége és pénzügyi kultúrája is nagyon korszerű alapot adott a később létrejött bankok számára. A valyrok egyik vezető tisztséget betöltő, ám nem igazán jelentős családja (a Targaryen család) túlélte az állam természeti katasztrófa általi megsemmisülését. Majd közel száz évvel később a leszármazottjaik meghódították a nyugaton fekvő Westerost. Az ő általuk meghódított hat királyságtól számítják az időt, és minden eseményt úgy tartanak nyilván, hogy: hódítás előtt (H.e.), vagy hódítás után (H.u.).

3. A Rogare Bank

A Keskeny tenger déli pontján egy kisebb szigetcsoporton H.e.114. évet megelőzően a valyriai nép létrehozta saját mediterrán térségében elhelyezkedő üdülő városát Lyst. A város szabad önellátó állammá vált H.e.102-től, és az egyik legbefolyásosabb kereskedő család hozta létre itt saját bankját, a korábbi uradalomból szerzett tudás révén, a Rogare Bankot.

A Rogare Bank közel 240 évig végezte tevékenységét egy zártkörűen üzemelő részvénytársasági formában. Főbb bevételi forrása a hitelezésből eredt, amely legfőképpen kereskedelmi áruk hitelezésében nyilvánult meg, de fontos, ám egyben a legmagasabb kockázatú bevételi forrását jelentették még a háborús jövedelmek is.

A bank finanszírozta székhelyként szolgáló városállamának háborúit, amelyért cserébe igen magas juttatásokat várt el. A bevételeit még kitették a kisebb-nagyobb szórakozó helységek üzemeltetési is, ám ezen jövedelmek az előző két forráshoz képest elenyésző mértékűnek mondhatók. A bank nemcsak Lys városának hitelezett, hanem a környező többi ún. szabadvárosoknak is, illetve nyugaton Westeros délkeleti uradalmi is a Rogare bankhoz fordultak, amikor finanszírozási nehézséggel szembesültek. Ennek köszönhetően a bank igen nagy piaci szereplővé lépett elő a térségben és meghatározó lett a mindennapi gazdasági életben.

4. A Vasbank

Egy másik bank is létrejött a valyriai birodalom végzetét követően. Ezt a bankot és a székhelyként szolgáló Braavos szabadvárosát H.e.102 után alapították szökött rabszolgák az essosi kontinens és a Keskeny tenger északnyugati részén, egy szigetekkel körbezárt térségben.

A bank kezdetben egy vasbánya volt, ahol a szegényebb emberek elrejtették értékeiket, hogy azokat biztonságban megóvják, majd ahelyett, hogy visszavették volna a tulajdonosok, inkább hitelbe adták és mikor már nagyobb lett a kereslet ezen hitelezésnek, megalapították hivatalosan is a bankot, amelyet Vasbanknak neveztek el.

A bankot 23 ember alapította (16 férfi és 7 nő) nyilvánosan működő részvénytársasági formában. Az alapítók mindegyikének volt egy kulcsa a bank földalatti terméihez, ezért őket és a későbbi részvényeseket is a kulcsok őrzőiként emlegették. A bank fő jövedelme a hitelnyújtásból eredt, amely a braavosi kereskedőknek köszönhetően hamar elterjedt és népszerű lett világszerte. Mindazonáltal a Rogare Bank is folytatta hitelnyújtását, ám hitelei kamata sokkal magasabb volt, mivel a Rogare bank által kibocsátott fizetőeszköz (egy ovális alakú, a lysi istennőt ábrázoló pénz) aranyból volt és az előállítási költségei magasabbak voltak, mint a Vasbank által megjelentetett (négyyszög alakú, szürke Braavos városának védelmezőjét ábrázoló pénz), amely vasból készült. Ám ezt az előnyt ellensúlyozta az a tény, hogy a Rogare Bank földrajzi viszonylatban kedvezőbb helyet foglalt el. Közelebb volt a legtöbb szabadvároshoz, illetve Westeros királyságának központi irányításához, a vastrónhoz.(Martin, 2014)

2. ábra: Rogare Bank és Vasbank fizetőeszközei

Forrás: saját gyűjtés

A Vasbank bevételei közé tartoznak még a háborúkból eredő jövedelmek, amelyek nagyrésze a rabszolgatartók ellen vívott csatákból, vagy a bank által pénzügyi függésbe sodródó államoktól, illetve fontos vezetőktől ered. Külön bevételi forrást jelentő újszerű szolgáltatást is nyújtott a bank általában a kereskedőknek, akik áruforgalmazással foglalkoztak. Ezen szolgáltatás egy kezdetleges életbiztosítást jelentett, amelyért a kereskedelmi hajók kikötőkből való kifutásai után díjat szedett be egy bank által megbízott képviselő. Ugyanakkor ezen innovatív bevételi forrás mértéke elhanyagolható a másik két jövedelmet termelő tétel mellett.

5. A két bank szembenállása

A két bank között nem alakult ki olyan mértékű bizalom, amely a bankközi hitelezést teremtette volna meg és amely jelentős gazdasági fellendülést okozott volna mind a két intézménynek, illetve a környezetüknek. Ehelyett a folyamatos vagyon és befolyás növekedés révén egyre nagyobb rivalizálás alakult ki a bankok között, s az összetűzés egy hatalmas válságot eredményezett.

A konfliktus a tetőpontját akkor érte el, amikor a Rogare Bank kiváló pénzügyi vezetője, Lysandro Rogare egy sikeres üzletkötésnek hála, elhódította a Vasbank legnagyobb betétesét, a westerosi vastrón kincstárát, és egy külön megállapodás révén újabb bevételhez jutott H.u.134-ben. Az ebből származó hozamnak viszont, csak egy részét vették ki osztalék formájában. A tulajdonosok, a maradék részt visszaforgatták azért, hogy egy leánybankot is létrehozzanak Westeros fővárosában, amit az anyavállalat vezetőjének testvére irányított Drazenko Rogare, aki szintén nagy pénzügyi ismeretekkel rendelkezett.(Martin, 2018)

A Rogare bank ekkor érte el aranykorát. A bővítést az is indokolta, hogy az új betéteseinek busás kamatot fizetett a bank, azonban ez egy egyszeri nagyobb kamatfizetés volt, amely hatására megnőtt a kereslet a bankbetétei iránt, ezáltal még

több tőkét vonzott be magához a Rogare család vállalkozása H.u.135 év elején. Eme térnyerést nem nézte tétlenül a braavosi Vasbank.

H.u.135 tavaszának végén gyanús körülmények között meghalt Drazenko Westeros fővárosában, továbbá szintén kétséges viszonyok mellett Lysandro is életét vesztette Lysben. Ezt követően a Rogare bank irányítását Lysandro fia vette át, Lysaro Rogare. Ő azonban nem rendelkezett elegendő ismeretekkel ahhoz, hogy a bank működéséhez szükséges stabilitást fent tudja tartani, saját magánemberi céljait és különböző események megszervezéseit a bank kincstárából fedezte. Ez idő alatt a Vasbank által felbérelt emberek rosszhíreket terjesztettek a Rogare Bankról, amely hírek sikeresen továbbgyarapodtak, míg végül a betétesek a vagyonukat féltve mind ki akarták venni az értékeiket. Ez hirtelen likviditási nehézség elé állította a Rogare bankot. Megrendült a betétesek bizalma és végül bank fizetéseképtelenség miatt csődbe is ment.

A Rogare Bank csődje oly mértékű volt, hogy a legnagyobb gazdasági válságot idézte elő, amely kiterjedt egész Westerosra, Essos nyugati partvidékére és a Keskeny tenger egészére. Hatására több bankbetétes elvesztette minden vagyonát, Westeros királyi kincstárának csak egy kis töredékét tudták kimenteni az ott lévő leánybankból, de a nagyurak többsége földönfutóvá vált. Egy időre, túlnyomórészt a Keskeny tengeren, megbénult a kereskedelem is, amely hatással volt a Vasbank rövidtávú bevételeire, amik elmaradtak az adósok fizetéseképtelensége miatt. Így egy időre a Vasbank is fizetéseképtelenné vált. Ugyanakkor a bank egyik korábbi módszeréhez folyamodva zsoldosokat alkalmazott, hogy bármilyen eszközt bevetve a pénzéhez jusson. Így tett ekkor is. Ehhez kapcsolódóan elterjed egy mondás is a Vasbankról, amit világszerte megismert mindenki, amely így szól: „A Vasbank behajt minden tartozást!” (Martin, 2014, 278.o.)

6. Történelmi hasonlatok

A Rogare Bank legjobb történelmi párhuzama a Medici Bank, amely az egyik legelső bank, illetve bankhálózat volt Európában és a legtöbb nagyvárosban fiókhálózattal rendelkezett. A Medici Bank (1397-1494) aranykorát Cosimo de' Medici vezetése alatt érte el. Ekkor a Vatikántól származott a Bank vagyonának közel fele és Firenzét az irányításuk alatt tudhatták teljesen. Ugyanakkor Cosimo halálát követően a vezetőségben a generáció váltás negatív következményekkel párosult, amely végezetül a bank eladósodásához és csődjéhez vezetett.(Rover, 1999)

A két bank a Vasbank és Rogare Bank közötti ellentét legjobban a Genovai Köztársaság (Kr.u.1005-1797) és a Velencei Köztársaság (742-1797) és bankjaik konfliktusára hasonlít. (Crowley, 2018) Mindkét állam és bankjaik versengtek a környező kereskedelmi és hatalmi befolyásolásért. Ezen konfliktusok nem csak

Észak-Itáliára, hanem a Földközi tengerre is kiterjedtek. Végül az ellentéteknek a Napóleoni háborúk vetettek véget.

7. Következtetés

Akár a történelmünket, akár a fantázia világát nézzük, a bankok nagy befolyással rendelkeznek az életben. Nem megfelelő működésük, vagy önkényes befolyásra hajló törekvésük pedig válságot eredményezhet, amelyet legjobban a hétköznapi emberek szenvednek el. Amikor a bankok monopolhelyzetbe kerülnek, vagy pedig túl nagy politikai befolyással rendelkeznek egy, vagy akár több államban is, negatív hatásokkal lépik el a gazdaságot, illetve mértéktelenségük okán még több vagyont próbálnak a birtokukban tudni. Ez nemcsak politikai, hanem pénzügyi kockázatot is jelent az emberek nagyrésze számára. Ezen tényt nem is szabad nélkülözni és nagyon jó, ha egy olyan világszerte keresett és népszerű témában is megjelenik, mint a Tűz és jég dala világa.

Források

- [1] GEORGE R.R. MARTIN (2014): A tűz és jég világa, Budapest, I.P.C. Könyvek, 2014, 271-276.o.
- [2] GEORGE R.R. MARTIN (2018): Tűz és vér, Pécs, Alexandra Könyvesház, 2018, 639-685.o.
- [3] RAYMOND DE ROOVER (1999): The rise and decline of Medici Bank 1397-1494., Washington D.C., Beardbooks, 1999, 108-371. o.
- [4] ROGER CROWLEY (2018): Kalmárköztársaság, Budapest, Park kiadó, 2018, 155-179.o.